

D E L A I N I M Ă L A I N I M Ă

... s-a intitulat spectacolul primei serii a turneului acestui teatru bicefal, căci are două secții - Teatrul-parc moldovenesc de stat de cultură națională și Teatrul epic moldovenesc de stat de etnografie și folclor - dar o singură inimă, directorul artistic Silviu Silviu-Fusu. Ca-n povești, minunea s-a împlinit: emoția a vibrat nu doar pe scenă, ci și în sală, transmisă de la suflet la suflet, de la inimă la inimă.

"Nimic nu poate fi mai interesant decât a studia caracterul acestui popor în cuprinsul cîntecelor sale, căci ele cuprind toate pornirile inimilor, și toate razele geniului său". Amintindu-și parcă acest gând al lui Alecsandri, inimoșii artiști moldoveni, nu mai departe de luna mai a anului de grație 1990, cînd s-a constituit teatrul, au hotărît să officieze ritualul simbolic al ștergerii colbului de pe cronice bătrîne, trezind totodată la viață melosul ce a însoțit la bine și la rău generațiile de români de dincolo și de dincoace de Prut.

Aceasta este geneza scenariilor. Vă invităm la șezătoare. Așa-i viața la români, Imn lui Ștefan cel Mare. Dacă laitmotivul șezătorii este pretext de prezentare a obiceiurilor legate de momentele esențiale ale vieții - naștere, nuntă, moarte -, de sentimentele de dragoste și ură, de fericire și durere, precum și de muncile cîmpului și de sărbătorile anului, imnul închinat domnitorului Moldovei are menirea limpezirii istoriei prin mit, mitul reactualizat. În ambele situații impresionează forța de expresie, capacitatea de vizualizare și translare în meditație. Decantate din gestul cotidian, din actul istoric, faptele de folclor ce teaurizează inestimabilele valori spirituale ale neamului sînt în continuare supuse șlefuirii: ca reflex al drămatismului existențial, drămatismul scenic conținut în cîntec sau baladă, în dans, strigătură, ghicitoare și chiar glumă, substanța epică împletită cu fiorul liric. Acest filon de teatralitate este captat și potentat la nivelul reprezentării directe, ce reia tradiția teatrului popular cu străveche origine. Desigur, acest gen de spectacol reprezintă o întoarcere la vitalitatea conglomeratului alegoric, care antrenează

mișcarea vizuală și dinamica auditivă, generînd imagini simple, dar de o intensă sugestivitate. Acordul dintre ambianța plastică (reconstituită minimal din cîteva scoarțe stilizînd motive din natură, o cofă, un ștergar, luminări, cîteva scări evocînd forme de relief, un imens gong-astu, diurn sau nocturn, după caz) și ambianța acustică (orchestra: o violonistă, un toboșar, un acordeonist, un naist, un cobzar, un clarinetist) asigură echilibrul necesar printr-o ritmică incantatorie de o factură aparte, frustă, care exclude retorismul. Delectarea se produce mai întîi la nivel intuitiv. Patosul este propagat într-un halo unic, gravitatea este reliefată în contrast cu umorul inserat cu un deosebit simț al măsurii.

Frumusețea metaforelor scenice ambiționează echivalențe pentru frumusețea paginilor de hronic, a verbului clasicilor sau a versului popular. Delicat, dar energic stimulent al rîvei patriotice - limba, limba românească, cultivată cu dragoste, cu religiozitate. Remarcabilul accent etic, demonstrînd o profundă autocunoaștere, care le face cînte, îi înobilează pe acești pasionați artiști, în vîrstă de la 3 la 75 de ani, și care probează, pe lîngă știința declamației, deci un profesionalism remarcabil, și sensibilitate artistică autentică.

Cu deosebire în seara a doua, cînd exemplara viață a domnitorului de legendă a fost adusă la rampă prin intermediul unor impresionante tablouri vivante, epurate de convenționalismul teatral ostentativ, prinde contur tentativa de redescoperire a funcției primordiale a teatrului: comuniunea, comunicarea. Inspirîndu-se din operele lui Grigore Ureche, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Dimitrie Bolintineanu, Barbu Delavrancea etc. și din fragmente folclorice, panorama istorică închinată lui Ștefan cel Sfînt rotunjește imaginea globală a geografiei unei spiritualități, a indestructibilității unei nații. Un refren se ivește aproape spontan pe buzele tuturor, interpreți și spectatori: "Măcar pentru un cîntec/ Să ne amintim/ Ce-am fost/ Și sîntem..."

IRINA COROIU